

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

“Ολος μου ὁ Ἡσίοδος ἀφιερωμένος τοῦ σοφοῦ
μου φίλου κ. Συνόδη Παπαδημητρίου, μ' ἀγάπῃ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Μοῦσες ἀπὸ τὴν Πιερία, δῆπον γιὰ τὸ τραγοῦδι
φημίζεστε, τὸ Δία σας πατέρα ἐλᾶτε ὑμνήστε,
γιὰ τὸν ποὺ οἱ ἀνθρῶποι εἶν’ ἄσημοι καὶ ἔκουσμένοι, κι ἄλλοι
δύειδισμένοι κι ἀμεμποι μὲ τὴ βουλὴ τοῦ Δία.
Τὶ εὐκολὰ ὑψώνει καὶ ἔανὰ ωρίζει. Τὸ δυνατόνε
χαλνᾶ, καὶ τὸν ἀδύνατον ἀντρειεύει. Ταπεινώνει
τὸν ἔιπασμένο, τὸν κακὸ τὸν ἔεδικιέται ὁ Δίας
ὅ ἀφῆλοβρόντης, ποὺ ἀφταστα παλάτια κατοικάει.
“Ἀκουγε Δία παντακουστὴ τὰ δίκια μας καὶ κρῖνε
κι ἔγὼ στὸν Πέρση ἀληθινὰ διδάγματα θὰ δώκω.
“Ἡ γενεὰ μιὰ μοναχὴ τῶν ἔριδων δὲν εἶνε,
μὰ δυὸ στὸν κόσμο· ὁ φρόνιμος τὴν μιὰ τὴν ἔπαινάει,
τὴν ἄλλη τὴν δχτρεύεται. “Ἀνόμοιαστα ἐνεργοῦνε.
“Ἡ μιὰ τὸν πόλεμο γεννᾶ καὶ τὴ σκληρὴ δικόνοια
κι ὅλοι οἱ ἀνθρῶποι τὴ μισοῦν, καὶ μοναχὰ ἀπ’ ἀνάγκη
σκύφτουν δύμπρός της, οἱ Θεοὶ μιὰ ποῦ τὸ θέλουν ἔτσι.
Τὴν ἄλλη πρώτη ἡ ἐρέβιωη τὴ γέννησεν ἡ Νύχτα,
Κι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου ὁ ὑψιστος, ποὺ κατοικεῖ τὰ αἰθέρη
στὶς οἰζες τὴν ἀπόθεσε τῆς γῆς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους,
δκνούς, νὰ καταπιάνουνται στὰ ἔργα, νὰ κεντάει.
Γιατὶ ὁ ἀκαμάτης σὰ θωρεῖ τὸ δουλευτάρη πλούσιο
φιλοτιμιέται καὶ τὴ γῆς νὰ καλλουργίσει τρέχει
καὶ νὰ γνοιαστεῖ τὸ σπίτι του· τὶ ὁ γείτονας τὸν πόθο
ξάργουν ξυπνᾶ στὸ γείτονα, πάσκοντας νὰ πλουτίσει,
κι εἶνε καλὴ τέτοια ἔριδα: καὶ πάντα θὰ ζουλεύει
κεραμιδᾶς κεραμιδᾶ, ζητιᾶνος τὸ ζητιᾶνο,
τραγουδιστὴς τραγουδιστὴ κι ἀργάτης τὸν ἀργάτη.
“Ω Πέρση βάλ’ το αὐτὸ στὸ νοῦ: ἡ ἔριδα νὰ μὴ λάχει·

τὴ σκέψη σου, ἡ κακόχαρτη, πλανέψει ἀπὸ τὰ ἔργα
καὶ σύρει σε στὴν ἀγορὰ καὶ μὲς στὰ δικαστήρια.

Τὶ οἱ δίκες διόλου δὲ φελοῦν κι ἡ ἀγορά, ἂν δὲν ἔχεις
σωριάσει μὲς στ' ἀμπάρια σου, ἡ ἐποχὴ σὰν εἴταν,
τὰ τρόφιμα, τῆς Δήμητρας τὰ βλογημένα δῶρα.

"Ομως χορτάτος μιὰ φορά, ἀπέκει καταπιάσου,
ἄν θές, μὲ δίκες γιὰ τὸ βιὸς τῶν ἄλλων καὶ καυγάδες.
Μὰ πιὰ δὲ θὰ σου πιτραπεῖ, καὶ τὴ διαφορά μας
μὲ κρίση ἃς λύσουμε—ἀριστο ποῦ δῶρο ὥναι τοῦ Δία.
Γιατὶ ὄντας τὴν κληρονομιὰ μοιράσαμε, μοῦ πῆρες
τὸ πὶ μεγάλο μερικό, τὶ εἶχες τῶν βασιλιάδων
τὴν εὔνοια, ποῦ τὴ δίκη μας κρίνουν οἱ δωροφάγοι.
Οἱ ἄμυναλοι! δὲν ἔρουντε πῶς τὸ μισάδι ἀξίζει
καμιὰ βολὰ τὸ ἀλάκαιρο, καὶ ποῦ ἀγαθὸ ἡ μολόχα
μεγάλο εἶναι κι δ σφέρδουκλας. Κι οἱ Θεοὶ κρουφτὰ τὰ δῶρα
ἔχουν τῆς ζωῆς, τὶ ἀλλιώτικα θ' ἀρκοῦσε γιὰ τὸ χρόνο
μιὰ μέρα μοναχὰ δουλιᾶς, κι ἀνεργος θενὰ ζοῦσες.
Καὶ τὸ χεροῦλι τ' ἀλετριοῦ ἀπὸ τὸ ντζάκι ἀπάνω
θᾶβανες καὶ θὰ σκόλαζες μουλάρια σου καὶ βώδια.
Μὰ ὁ Δίας κρουφὸ τὸ βάσταξε, χολοσκασμένος ὅπου
ὅ Προμηθέας τὸν ἔπαιξεν δ τετραπερασμένος.
"Αμ καὶ γιὰ δαῦτο στοὺς θνητοὺς βάσανα ἔριξε πλήθια
καὶ τὴ φωτιὰ τὴν ἔκρυψε, ποῦ τοῦ Ἱαπετοῦ καὶ πάλι
δι γιός, μὲς σὲ βαθουλωτὸ κουφόξυλο τὴν πῆρε
καὶ στοὺς θνητοὺς τὴν ἔφερε, ἀπ' τὸν κεραυνοκόπο
τὸ Δία αλεφτά, ποῦ ὀργίστηκε κι εἶπε δ νεφοσυνάχτης:
'Ιαπετονίδη, γιὰ δλα ἐσὺ ποῦ μηχανὲς κατέχεις,
χαίρεσαι τολοιπὸν τὸ φῶς διούκλεψες μ' ἀπάτη.
Θὰν τὸ πλερώσεις ἀκριβὰ κι ἐσὺ μὰ κι οἱ θνητοί σου
καὶ θὰν τοὺς δώκω ἐγὼ κακὸ νὰν τοὺς χαροποιήσει
καὶ τὴ θεομηνία τους τὴν ἴδια θ' ἀγκαλιάσουν.
Εἶπε δ πατέρας τῶν Θεῶν καὶ τῶν θνητῶν γελῶντας·
καὶ τὸν περίδοξο Ἡφαιστο πρόσταξε νὰ ζυμώσει
τὸ χῶμα ἀμέσως μὲ νερό, νὰ φτιάξει μιὰ παρθένα
παρόμοια μὲ τὶς Θέαινες, ποῦ νάχει τῶν θνητῶν
τὴ δύναμη καὶ τὴ λαλιά. Τὴν Ἀθηνᾶ κατόπι
νὰ μάθει της τὸν ἀργαλιὸ καὶ τὰ γυναικια τὰ ἔργα,
τὴν Ἄφροδίτη τὴ χρυσῆ τὴ χάρη νὰν τῆς δώκει,
καὶ νὰν τῆς χύσει στὴν ψυχὴ τὸν πόθο ποῦ τὰ μέλη

τὰ λυεῖ· καὶ τὸν Ἀργοφονιᾶ Ἐρμῆ τὸ μαντατάρη
 τῆς σκύλας τὴν ἔτσι πωσιὰ νὰ τῆς ἐμπνέψει ἔκεινος.
 Εἴπε καὶ τὸν ὑπάκουοςσιν τὸ βασιλιᾶ τὸ Δία·
 κι δὲ Ἡφαιστος ὁ κουτσούλιας ἐμόρφωσε ἀπὸ χῶμα
 μιὰ εἰκόνα μὲ θεοτίμητη παρόμοια κορασίδα,
 τὴν ἔζωσε, τὴν στόλισε ἡ θέαινα ἡ γλαυκομάτια,
 οἵ χάρες κι ἡ τρισέβαστη Πειθὼ τὰ περιδέραια
 τὰ δλόχυρυσα τῆς πρέμασαν, κι οἱ ὁριομαλλοῦσες Ὥρες
 μὲ λούλουδα ἀνοιξιάτικα τῆς ἔπλεξαν στεφάνι·
 κι δὲ Ἐρμῆς, κατὰ τὴν προσταγὴ τοῦ Δία, ὁ Ἀργοσκοτώστης
 λόγια γλυκά, γαλίφικα τῆς ἔδωκε καὶ πλάνα,
 καὶ τῆς ἐβρήκε ὁ κήρυκας τῶν Θεῶν, τὸ ταιριασμένο
 τῶνομα καὶ τὴν βάφτισε τὴν κορασία Πανδώρα,
 γιατὶ δλοι ποῦ τὰ δλύμπια παλάτια κατοικᾶνε,
 δῶρα τῆς ἐδωρήσανε, νᾶντ' τῶν ἀντρῶν φουρτούνα.
 "Ετοι τ' δὲ λέθριο ὡς ἔσωσε τὸ δολωμένο τὸ ἔργο,
 τὸ μαντατάρη τὸ γοργὸ κι Ἀργοφονιᾶ, τὸ δῶρο,
 ἔστειλε ὁ Δίας, αὐτὸν νὰ πάει εἰς τὸν Ἐπιμηθέα·
 κι αὐτὸς χωρὶς νὰ στοχαστεῖ τοῦ Προμηθέα τὸ λόγο :
 —δῶρο ἀπὸ τὸ Δία νὰ μὴ δεχτεῖ, μὰ νὰν τὸ στρέψει πίσω,
 μὴν πέσει μαύρη συμφορὰ στὸ ἀνθρώπινο τὸ γένος,—
 τὸ δέχτηκε καὶ τὸ κακὸ σὰν τῶνοιωσεν ἄργα εἶταν.
 Ήρίν τῶν θνητῶν οἱ γενεὲς μακαρισμένες ζοῦσαν
 στὴ γῆς, καὶ ἔνοι ἀπὸ καημὸ κι ἀπὸ τῆς δουλιᾶς τὸν κόπο·
 ἔνοι ἀπὸ ἀρρώστιες ποῦ γεροῦνταν τὰ νιᾶτα εἶταν οἱ ἀνθρῶποι.
 Μὰ τὸ σκουτέλι ἀνοίγοντας, ποῦ κράταγε ἡ Πανδώρα
 στὰ χέρια τῆς, ἔχυθηκαν οἱ πόνοι τῶν ἀνθρώπων.
 "Η Ἐλπίδα μόνο ἀπόμεινε στοῦ σκουτελιοῦ τὰ χεῖλα
 πιασμένη καὶ δὲν πέταξε, γιατὶ μὲ τὸ καπάκι
 τὴ σκέπασε, ὅπως πρόσταξε ὁ Δίας ὁ νεφοκράχτης.
 "Αλλα κακὰ ἀναργύριμητα ζώσανε τοὺς ἀνθρώπους,
 ποῦ γιόμωσαν τὴ θάλασσα καὶ γιόμωσαν τοὺς κάμπους,
 καὶ τοὺς θνητοὺς μερόνυχτα τοὺς κατατρῶν οἱ ἀρρώστιες,
 καὶ βάσανα ὑποφέροντες πικρὰ χωρὶς νὰ κρένουν,
 τὶ τοὺς ἀρνήθη τὴ λαλιὰ δὲν πέρσοφος ὁ Δίας.
 "Οστόσο ἄν θὲς κι ἄλλα καλὰ καὶ στοχασμένα λόγια
 θενὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα τα στὸ ἀπόβαθμα τοῦ νοῦ σου.
 [Σὰν οἱ θνητοὶ κι οἱ ἀθάνατοι γεννήθηκαν ἀντάμα,
 τῶν ὀλυμπίων τῶν παλατιῶν οἱ κάτοικοι οἱ σεβάσμιοι]

τὴ χρυσῆ πλάσανε γενιὰ τῶν θνητῶν τῶν ἀνθρώπων.

"Οντας δὲ Κρόνος βασιλιᾶς εἶταν ἀκόμη, ζοῦσαν σὰν τοὺς Θεούς· καὶ ἡ σκέψη τους κολύμπας στὴ γαλήνη, ξένοι ἀπὸ μόχτους καὶ καημοὺς καὶ γερατιὰ κακοῦργα· καὶ εἶχαν γερὰ τὰ πόδια τους, γερὰ εἶχαν τὰ χέρια καὶ πανηγύρια στήνανε μακριὰ ἀπὸ κάθε λύπη·

ὑπνος γλυκὸς δὲ θάνατος εἶταν· ἔξουσιάζαν μύρια ἀγαθά, καὶ ἀνέργαστη, σωροὺς καρποὺς καὶ φροῦτα ἡ ζωδότρα ἔδινε γῆς· καὶ ἥσυχοι ὅπως ποθοῦσαν δούλευαν καὶ ἀπολάβανε μύρια ἀγαθὰ καὶ πλούτη.

Κι ὄντας ἡ γῆς ἐσκέπασε τὴ γενεὰν ἐτούτων, πρόσταξε δὲ Δίας καὶ πνέματα καλόβουλα γινῆκαν, ἀριστοὶ καὶ ἄξιοι τῶν θνητῶν ἀνθρώπων παραστάτες.

Κι ἀγέρινοι ἔρχουνται στὴ γῆς τὸ πλοῦτος νὰ σκορπίσουν καὶ τὶς καλὲς καὶ τὶς κακὲς τὶς πρᾶξες νὰ ξετάσουν, γιατὶ μιὰ τέτια ἀνταμοιβὴ ἀπὸ τοὺς θεοὺς ἐλάβαν.

Δεύτερη κάναν ἡ ἀργυρὴ γενιὰ νὲ ἀκολουθήσει, οἱ ἀθάνατοι, ποῦ τὶς κορφὲς τοῦ Ὄλύμπου κατοικᾶνε· χερότερη καὶ στὰ κορμιὰ καὶ στὰ μυαλὰ ἀπὸ τὴν πρώτη.

Τὶ τὸ παιδὶ ἀπὸ τὴ μάννα του χρόνια ἐκατὸ θρεφότουν, καὶ μὲς στὸ σπίτι του ἄξαινε δίχως νὰ πήξει δὲ νοῦς του.

Κι ὄντας τὴ νιότη του ἄγγιζε καὶ νιὸς ἀνενογιότουν, ζοῦσε λιγότατον καιρό, γιατὶ τὸν ἐτσακίζαν τὰ βάσανα. Τὶ τρώγονταν συναναμεταξύ τους μὲ τὴ βρισιὰ καὶ τὸ ἀδικο, καὶ τοὺς Θεοὺς δὲ θέλαν νὰν τοὺς δοξάσουν, καὶ θυσίες δὲν κάναν στὸ βωμό τους. "Ετσι ἄψωσε τοῦ Κρόνου δὲ γιὸς καὶ τοὺς ἔβούλιαξε ὅλους ποῦ τοὺς μακάριους τοὺς Θεοὺς τοῦ Ὄλύμπου δὲν τιμοῦσαν" Οντας πεθάναν πιὰ καὶ ἡ γῆς τοὺς πῆρε, δονομαστῆκαν πνέματα καταχτόνια τῆς δεύτερης ἀράδας·

ὅμως ἡ μνήμη καὶ αὐτονῶν εἶνε σεβάσμια πάντα. Κι δὲ Δίας πατέρας τὴ γενιὰ τὴν τρίτη, ἔκανε νἄρθει τὴ χάλκινη, τῶν ἀνθρωπῶν πονχαν μιλιὰ στὸ στόμα· ἀνόμοιαστοι ἀπὸ τοὺς δεύτερους. Γαῖδοι, γεροὶ σὰ φράξοι, μὲ τὶς βρισιές καὶ τὰ τραχιὰ τοῦ "Ἄρη τὰ ἔργα ζοῦσαν. Στάρι δὲν τρώγαν· ἀγριωποί, καρδιὰ εἶχαν ἀπὸ μπροῦντζο. Τρανὴ κρατοῦσαν δύναμη καὶ τὰ μακριά τους χέρια κρεμνιοῦνταν ἀπὸ τοὺς νώμους τους στὰ στιβαρά τους μέλη. Κι εἶχαν χαλκένια τάραματα, τὰ σπίτια τους χαλκένια

καὶ τὸ χαλκὸν ἀργαζόντουσαν, τὶ δὲν ὑπαρχεῖ ἀκόμα
τὸ μαῦρο σίδερο. Καὶ μιὰ καὶ ἄλλη λοδαμαστῆκαν,
στὴν παγεῷ τὴν κατοικιὰ καὶ τὴν πλατιὰ τοῦ Ἀδη,
δίχως τιμές κατέβηκαν. Τὶ δὲ Θάνατος δὲ μαῦρος
τοὺς νίκησε καὶ ἀφήκανε τὸ φῶς τὸ μᾶγο τοῦ Ἡλιου.
Καὶ πάλε ἡ Γῆς σὰ σκέπασε καὶ τὴ γενιὰν ἐτούτη,
ἡ τέταρτη ἀκολούθησε μὲ τὴ βουλὴ τοῦ Δία,
τοῦ γιοῦ τοῦ Κρόνου, θεϊκὰ γενιὰ καὶ τῶν ἡρώων,
πιὸ δίκαιοι καὶ καλύτεροι ποῦ Ἡμίθεοι δνομαστῆκαν
ἀπ' τὴ γενιὰ τὴν ὑστερῇ σ' ὅλο τὸν κόσμο μέσα.
Μὰ δὲ φοβερὸς δὲ πόλεμος καὶ ἡ καταλύτρα ἀμάχη,
ὅλους τοὺς ἔξεπάστρεψεν ἄλλους στὴ γῆς τοῦ Κάδμου,
στὴ Θήβα τὴν ἐφτάπυλη, τοὺς ἔρμους! ποῦ μαχόνταν
γιὰ τὸ ἀγαθὸν τοῦ Οἰδίποδα, καὶ ἄλλους μὲ τὰ καράβια,
τὰ κύματα ὅντας σκίσανε, καὶ πήγανε στὴν Τροία,
γιὰ τὴν Ἐλένη τὴν ὥρια καὶ θάνατος τοὺς βρῆκε.
Κι δὲ Δίας τοῦ Κρόνου δὲ γιὸς θροφὴ τοὺς ἔδωκε καὶ τόπο,
ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους ἄγνωρο, στὴν τέλειωση τοῦ Κόσμου,
νὰ κατοικᾶνε γαληνοὶ τὰ Ἡλύσια, ποῦ εἶνε πέρα
κι ἀπ' τὸ βαθὺν Ὄκεανό. Καὶ τρεῖς βολὲς τὸ χρόνο,
ἡ ζωοδότρα γῆς καρποὺς μελένιους τοὺς χαρᾶει.
Μὰ ἐγὼ στὴν πέντατη γενιὰ κάλλιο εἶχα νὰ μὴ ζοῦσα
κι ἀρχύτερα νὰ πέθαινα ἢ πιὸ στερνὰ νὰ ωχόμουν.
Τὶ δὲ σιδερένια εἶνε γενιὰ τώρα, καὶ δὲ θὰ πάψουν
οἱ ἔρμοι θνητοὶ νὰ φτείρουνται μερόνυχτ' ἀπ' τοὺς κόπους
τῶν ἔργων, καὶ πικρότατες νὰν τοὺς παιδεύουν ἔγνοιες.
‘Ωστόσο οἱ κακορίζικιὲς θᾶν’ μὲ τὶς καλοσῦνες
σμιγμένες, ώσποῦ τὴ γενιὰ καὶ τούτη θὲ ἀφανίσει
δὲ Δίας, ὅντας τὰ μαλλιὰ ἀσπρίσουν τῶν ἀνθρώπων.
Κι οὔτε δὲ πατέρας μὲ τοὺς γιοὺς δὲ θενὰ μοιάζει, κι οὔτε
οἱ γιοὶ μὲ τὸν πατέρα τους. Οὔτε ξένος τὸν ξένο,
φύλος τὸ φύλο. Κι ἀδερφὸς ἀπὸ τὸν ἀδερφό του
δὲ θᾶν’ σὰν ἄλλοτε ἀκριβός. Θενὰ καταφρονᾶνε
τὰ γονικά τους τὰ παιδιὰ κι ἀπρεπα θὰ τοὺς κρένουν,
δίχως τὸ μάτι τῶν θεῶν νὰ σκιάζουνται. Τοὺς γέρους
γονιούς τους δὲ θὰ γνιάζουνται ὡς ἀπὸ κειοὺς γνιαστῆκαν
καὶ θὰ ζημάζει ἔνας τὸ ἄλλο τὸν τόπο, καὶ δὲ θάχουν
μήτε σπλαχνιά, μήτε ἔλεος καὶ μήτε δικιοσύνη.
Τὸν ἄδικο θὰ σέβεται καθεὶς καὶ θὰ χλευάζει

τὸ φρόνιμο, κι οὔτε ντροπὴ θὰ ὑπάρχει κι οὔτε ἵστη.

Ο ἀγύρτης τὸν ἐνάρετο πάντα μὲ λόγους κι ὅρκους
ψεύτικους θὰν τὸν ἔσπατα. Κι δι σιχαμένος Φτόνος,
ποὺς ὑφαίνει μαῦρες συμφορές, τοὺς ἔρμους τοὺς ἀνθρώπους
θὰ συντροφεύει πάντοτε. Καὶ τότες θὰ πετάξουν
ἀπὸ τὴ γῆς στὸν "Ολυμπο, στὰ δλόλευκα ντυμένες,
ἡ Συστολὴ κι ἡ Νέμεση, καὶ τοὺς θνητοὺς θ' ἀφήκουν
γιὰ ν' ἀνταμώσουν τοὺς Θεούς. "Ομως σ' ἐκειοὺς θὰ μείνουν
τὰ βάσανα ποὺ πουθενὰ βοτάνι τους δὲ θᾶβδουν.

Πιὰ στὸνς ρηγάδες, φρόνιμοι κι ἄς εἰν, θὰ πῶ ἔνα μῆνο:

"Ετσι στὸ ἀηδόνι διέρακας εἴπε ψηλὰ στὰ νέφη,

ποὺ τὸσυρε στὰ νύχια του τάρπαχτικά, κι ἐκεῖνο

ἐθρήναγε, κι δι γέρακας ἀγέρωχα ἔτσι τοῦπε :

Δυστυχισμένο τί θρηνᾶς ; "Ο δυνατότερός σου

σὲ πῆρε καὶ μὲ τὸ στανιὸ θὰ πᾶς δπου σὲ πάει

κι ἄς είσαι καὶ τραγουδιστής. Θέλω σὲ τρώω ἥστερόν.

"Ετσι εἴπε τῷρνιο τὸ γοργὸ μὲ τὶς πλατιές φτεροῦγες,

κι ἀμυναλος εἶνε δποιος πιαστεῖ μὲ τὸν ἀνώτερό του.

Νίκη δὲν εἶνε, μὰ ντροπὴ καὶ βάσανο γιὰ δαῦτον.

"Ακου τὸ δίκιο, ὁ Πέρση ἐσύ, καὶ φῦγε τὴν περφάνια·

γιατὶ ἡ περφάνια δλέθρια νε στὸν ἀνθρώπο τὸν ἔρμο,

κι οὔτε κι δ πὶ ἀφεγάδιαστος δὲν τὴ βαστᾶ καὶ πέφτει

μαζὶ τῆς καὶ συντρίβεται. Καὶ στὴ δικαιοσύνη

ἄλλη εἰν' ἡ στράτα ποὺ δδηγᾶ κι ἀπ' τὴν ὁργὴ σὲ βγάζει.

Μὰ πρέπει πάντα δ ἀμυναλος νὰ πάθει γιὰ νὰ μάθει.

"Ο "Ορκος ἀπ' τὶς παράνομες τὶς δίκες ἀλαργεύει

κι ἡ Δικιοσύνη δργίζεται σύντας τήνε πιέζουν

οἱ δωροκαταχωνιαστὲς κι ἀτιμαστὲς τῶν νόμων.

Κι ἀγέρινη τὶς πολιτεῖες καὶ τὰ χωριὰ γυρίζει

καὶ κλαίει, τὸ μαῦρον δλεθρο σέρνοντας σ' δποιους λάχει

καὶ τὴν καταφρονέσουνε καὶ μ' ἀδικία δικάσουν.

Μὰ σ' δποιους δίκια δίκασαν τοὺς ἔνους καὶ τοὺς ντόπιους

κι ἀπὸ τὸ νόμο σπιθαμὴ δὲ φῦγαν, τοὺς σκορπίζουν

τὴν εὐτυχιὰ στὶς χῶρες τους καὶ τὴ χαρὰ στοὺς λαούς τους,

κι ἡ Εἰρήνη ἡ ζωδότειρα τῶν νέων, τὴ γῆς διαβαίνει,

κι δ Δίας δ μακριαγναντευτὴς πόλεμο δὲν τοὺς στέλνει

φημαχτικό, κι ἡ συμφορὰ κι ἡ πεῖνα δὲν ἀγγίζουν

τοὺς δίκιους, δποῦ χαίρουνται ζωὴ καὶ πανηγῦρι.

Κι ἡ γῆς τοὺς δίνει τὴ θροφὴ πλούσια καὶ σ' ἀπλοβούνια,

βαλανιδιες στὸ ψῆλος τους δίνουν τὰ βαλανίδια
καὶ τὰ ξανθὰ στὴ μέση τους μελίσσια. Φορτωμένα
τὰ πρόβατα εἶνε στὸ μαλλί. Καὶ τ' ἀγαθὰ ζωσμένοι
ταξίδια μὲ πλεούμενα δὲν πᾶν, τὶ ἡ γῆς τους στέργει.
Μὰ στοὺς κακούς, τοὺς ἄνομους καὶ τῶν κακῶν τους δρᾶστες,
ὅ γιὸς τοῦ Κρόνου, δὲ Δίας σκληρὴ ποινὴ τους μαγερεύει.
Κι ὅλη τὴ χώρα τιμωρεῖ συχνὰ χάρη στὸν ἔναν
ποὺ ἀνενογήθη τὸ κακὸ κι ἀδίκησε τοὺς ἄλλους.
Κι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου ἀπ' τ' ἀγηλὰ ποῦ κατοικεῖ τὰ οὐράνια
ὅλεθρο στέλνει, τὸ λιμὸ καὶ τὴν κακιὰ πανούκλα
καὶ δεκατίζουνται λαοί, γυναικες δὲ γεννᾶνε
κι οἱ φαμελιές φυραίνουνε. *Αλλοτες πάλε ὁ Δίας
τοὺς ἑπαστρεψει τὸ στρατό, τὰ κάστρα τους γκρεμίζει,
ἡ τὰ καράβια στοῦ γιαλοῦ τὸν πάτο τὰ βουλιάζει.
*Ω βασιλιάδες, τὴν ποινὴ μόνοι σας ἔχτιμήστε
ἔτούτη, γιατὶ ἀνάμεσα ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους στέκουν
οἱ ἀδάνατοι καὶ βλέπουνε τοὺς ἀθεούς ποῦ τοὺς νόμους
καταπατᾶνε κι ἀδίκα φέρονται μεταξύ τους.
Γιατὶ χιλιάδες οἱ θεοὶ τριάντα εἶνε τοῦ Δία,
οἱ παραστάτες τῶν θνητῶν στὴ γῆς τὴν πλουτοδότρα·
καὶ τριγυροῦν ἀγέρινοι κι ἐκεῖ τὸν κόσμο,
τὶς ἀγαθὲς καὶ τὶς κακὲς ξετάζοντας τὶς πρᾶξες.
Κι ἡ Δικιόσύνη, εἶνε τοῦ Δία κόρη, ἀκουστὴ παρθένα,
καὶ τιμημένη ἀπ' τοὺς θεοὺς πολὺ τοὺς δλυμπίους.
Κι ἀν λάχει πείραξῃ καμιὰ καὶ προσβολὴ τῆς κάνουν,
στὸ Δία, τοῦ Κρόνου πάει τὸ γιὸ καὶ κάθεται ἀντικρύ του
καὶ τῶν θνητῶν τὶς ἀδικες τοῦ καταγγέλνει πρᾶξες
γιὰ νὰ παιδέψει τοὺς λαοὺς χάρη στοὺς βασιλιάδες,
ὅποῦ κακὸ ἔχοντας σκοπό, ξεβγαίνουν ἀπ' τὸν ἵσο
τὸ δρόμο καὶ παράνομα δικάζουνε τὶς δίκες.
*Ετοῦτα, δὲ πουλημένοι ἔσεις οργάδες, ἔχτιματε
κι ἄλλοτες βγάλτε πιὸ καλές ἀπόφασες κι ἀφήστε
τὴν ἀδικία παράμερα. Τὶ τὸ κακὸ σ' ἐκεῖνον
πέφτει ποῦ σ' ἄλλους τόπραξε καὶ τιμωριέται ἀτός του.
*Ω Πέρση βάλτο αὐτὸ στὸ νοῦ, καὶ τὴ δικαιοσύνη
δούλευε καὶ γιὰ πάντα πιὰ παραίτησε τὴ βία,
τὶ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου στοὺς θνητοὺς ἔδωκε τέτιο νόμο :
Μιτά του νὰ σπαράζουνται θεριὰ καὶ ψάρια κι ὄφνια
καὶ νὰ μὴ χαμπαρίζουνε δλότελα ἀπὸ δίκιο.

Μὰ στοὺς ἀνθρώπους ἔδωκε τὴ δικιοσύνη, ποῦνε πράμα πολύτιμο. Ἀν κανεὶς στὸ δικαστήριο δίκια μιλήσει, δικαιαγγαντευτὶς δικαῖος τὸν ἀνταμείβει μὲ πλούτη. Μὰ ψωματινὸς καὶ φεύτορκος ἂν εἴνε, κακὰ τοῦ φέγγει ἀλύπητα καὶ σβύνεται ἡ γενιά του, ἐνῶ τοῦ δίκιου ὅλο καὶ ἀνθεῖ κι ὅλο δοξολογιέται.

Ἄμιαλε Πέρση! συβουλὲς ἔχω γιὰ σένα κι ἄλλες. Εὔκολο πράμα νὰ φιχτεῖ κανεὶς στὴν Κακοσύνη, τὶ διδόμος διποῦ φέρονται ἔκει εἰν' ἵσος καὶ ποντά μας. διμως τῆς Ἀρετῆς, οἵ θεοὶ τὸν ἔβρεξαν μὲ ἰδρῶτα, καὶ στὴν ἀρχή νε μακρινός, τραχὺς καὶ μπερδεμένος μὰ στὴν κορφή του ἂν φεῦγε κανείς, χάνεται ἡ δυσκολία καὶ γίνεται ἵσος κι διμαλὸς ἐκείθενες καὶ πέρα.

Τὶ ἔκεινος εἴνε πιὸ σοφὸς ποῦ ἀπὸ τὸν ἑαυτό του παίρνοντας παραδείγματα, πρᾶξες ἀνενογιέται φρόνιμες καὶ καλύτερες. Ἐχτιμημένος εἴνε κι ὅποις ἀκούει τὴ συβουλὴ καὶ τὴν καλὴν δομήνια· διμως εἰν' ἄχρηστος ἔκειδος ποῦ δὲν ἀκούει κανέναν.

Τὴ συβουλὴ μου μὴν ἔχεναις, Πέρση, ποτὲς κι ἐργάσου σπέρμα τοῦ Δίου, νὰ σὲ μισᾶ καὶ νὰ σὲ φεύγει ἡ πεῖνα, κι ἡ Δῆμητρα νὰ σ' ἀγαπᾷ ἡ ὁριστεφανωμένη καὶ τὴ σταραποθήκη σου νὰ σοῦ γιομόζει ἡ Θέαινα.

Τὶ ἡ πεῖνα εἴνε συντρόφισσα πάντοτε τοῦ ἀκαμάτη.

Θεοὶ κι ἀνθρῶποι δχτρεύουνται τοὺς ἀνεργούς, ποῦ μοιάζουν ἀγριομελίσσαι ποῦ χωρὶς ἀγκύλι εἴνε, καὶ δίχως δουλιὰ καμιά, κι ἀρπάχνουντε τῶν μελισσιῶν τοὺς κόπους.

Μὰ ἐσὺ προτίμα ὠφέλιμα νὰ ἐργάζεσαι γιὰ νᾶνε πάντα τὸ ἀμπάρια σου μεστά, ἡ ἐποχὴ σὰν εἴνε.

Μὲ τὴ δουλιὰ πλουτίζουντε κι ἀρίφνητα τὰ κάνουν οἱ ἀνθρῶποι τὰ κοπάδια τους καὶ δουλευτάρης, θᾶσαι πιὸ ἀγαπημένος στοὺς θεοὺς καὶ στοὺς θνητούς, ποῦ πάντα μισοῦν τοὺς ἀεργούς. Ἡ δουλιὰ ποτὲς δὲν ταπεινώνει·

ἡ ἀνεργωσύνη εἴνε ντροπή. Ὁ δύνας θὰ σὲ ζουλέψει ἀν ἐργαστεῖς κι εὐκολευτεῖς, γιατὶ ἡ Ἀρετὴ κι ἡ Δᾶξα τὰ πλούτη συντροφεύουντε, κι ἔτσι ὡς Θεὸς θενᾶσαι.

Ἡ ἐργασία νε πιὸ καλή, παρὰ γιὰ ξένα πλούτη ὁ φτόνος, κι ἡ ἔγνοια τοῦ ψωμιοῦ, καθὼς σοῦ τὸ δρυμηνεύω.

Στὴ φτώχια ἡ δεῖλια σ' ὀδηγᾶ κι ἡ τόλμη βιὸς σοῦ φέρνει· μὰ πλούτη θεοχάριστα κι ὅχι ἀρπαγμένα ἀξίζουν.

Τί ὅποιος ἐπῆρε μὲ τὴ βιὰ μεγάλο βιός, ἦ καὶ ὅποιος
μὲ τὶς κουβέντες ἔγδυσε τὸν ἄλλο,—ὅπως συμβαίνει
πολλὲς βολές, τὶ ἡ πενυμαὶ τὸ νῦν τόνε ϑολώνει
καὶ ἀπὸ τοὺς θνητοὺς τὴ συστολὴ διώχνει ἡ ξετσιπωσύνη,—
συντρίβεται ἀπὸ τοὺς θεούς, σβύνεται καὶ ἡ γενιά του
καὶ τ' ἡ ἀγαθὴ του ἀνώφελα λίγον καιρὸ βαστοῦνε.

Ἐγκλημα κάνει, ὅποιος κακὰ φερθεῖ σὲ ἵκετη ἥξενο,
ὅποιος σὲ κλίνῃ ἀδερφικὴ συρρεῖ ἀπὸ ἐπιθυμία
γιὰ τὴ γυναικαδέρφη του, πρᾶξῃ ἀτιμη ποιῶντας,
ὅποιος παιδιὰ πεντάρφανα μὲ δόλο καταστρέψει,
καὶ ὅποιος μὲ λόγια ὑβριστικὰ τὸν ἔρμο του πατέρα
λυπήσει, ποῦ στῶν γεραπιῶν ἥρθε τὸ ἄθλιο κατώφλι.

Ο Δίας θυμώνει ἐνάντιο του κι ὀλέθρια τοῦ καθῆσει
μιὰ τιμωρία ἀπὸ ἀφορμὴ στὶς τόσες του ἀδικίες.
Μὲς στὸ μυαλό σου τ' ἀμυναλό, ἀπεχε ἀπὸ τὶς πρᾶξες
τὶς τέτοιες. Κάλλιο πρόσφερνε σεμνὰ κι ἀθῶνα θυσίες
στοὺς ἀθανάτους τοὺς θεούς, καὶ κάψε παχιὰ μπούτια.
Καὶ πράῦνε τους μὲ σπονδεῖς καὶ μυρουδίες τὴν ὕρα
τοῦ ὑπνου, κι ὄντας τὸ ἱερὸ τὸ φῶς ξαναπροβάίνει,
νὰ σοῦ εἶνε πάντα εὐμενικού· μοιράδια ὥστε τῶν ἄλλων
νὰν τ' ἀγοράζεις καὶ νὰ μὴν ἔκεινεις τὸ δικό σου.

Κάλεσε στὸ συμπόσιο σου φύλο σου κι ὅχι ὁχτρό σου,
καὶ μάλιστα ὅποιον κατοικεῖ, προτίμα, πιὸ κοντά σου.
Γιατὶ ἀν σοῦ λάχει συμφορὰ στὸ σπίτι σου, οἵ γειτόνοι
ἄντυτοι θενὰ ρθοῦν, ἐνῶ οἵ δικοί σου νὰ ντυθοῦνε
στὸ μεταξὺ θὰ πάσκουνε. Τὶ εἶνε θεομηνία

δ ἀνάποδος δ γείτονας, δσο δ καλδς μεγάλη
εἰν' εὐτυχιά. Καὶ γείτονας καλός, εἶνε μιὰ τύχη
τρισζηλεμένη. Βώδι σου ποτὲ δὲ θὰ σοῦ λείψει.

Ακριβομέτρα δ, τι δεχτεῖς ἀπὸ τὸ γείτονά σου
καὶ ξαναγύρισέ του τὸ τόμοιο καὶ παραπάνου,
χρειὰ μιὰν ἡμέρα ἀν σοῦ δοθεῖ νὰ βρεῖς γοργὴ βοήθεια.

Φεῦγε τὰ κέρδη τάνομα, ποῦ μὲ φωτιὰν εἰν' δμοια.

Αγάπα ἐκειὸν ποῦ σ' ἀγαπᾶ, βόηθα ποῦ σὲ βοηθάει.
Δίνε ὅποιου δίνει· τίποτα δμως ὅποιου δὲ δίνει.

Δίνει τοῦ δίνοντα δ καθείς, μὰ τίποτα δὲ δίνει
ὅποιου δὲ δίνει τίποτα. Ή ἀπλοχεριὰ καλή νε,
δμως εἶνε θανάσιμη καὶ κάπιστη ἡ φεμούλα.

Τὶ θεληματικὰ κανεὶς ὄντας χαρᾶει κάτι,

ἀναγαλλιάζει μέσα του καὶ χαίρεται ἡ καρδιά του·
 μὰ σὰν ἀπὸ ξετσιπωσιὰ κλέψει κανένας κάτι,
 ὃσο μικρὸ καὶ ἀσήμαντο πορώνεται ἡ καρδιά του.
 Στὸ λιγοστὸ τὸ λιγοστὸ συχνὰ σὰν τὸ προσθέτεις,
 σ' ἀπόλιγο θενὰ βρεθεῖς μὲ βιὸς πολλὰ μεγάλο.
 Τὶ δοποιος προσθέτει στὸ ἔχει του τὴν πεῖνα τὴν ἑφεύγει.
 Κι ὅ,τι εἶν' στὸ σπίτι σίγουρο κρατᾶ τὸ νοικοκύρη
 ἥσυχο. Προτιμότερο νᾶν' ὅλα μὲς στὸ σπίτι,
 μιὰ καὶ ποῦ τρέχουν κίντυνο νᾶν' ὅξω ἔχτεθειμένα.
 Γλυκὸ 'νε νὰν τὰ χαίρεται παρόντα τ' ἀγαθά του
 κι εἶνε σκληρὸ νὰ χριάζεται κανεὶς τ' ἀλαργεμένα.
 Τὴ δίψα σου ἀπὸ τὴ ἀρχὴ τοῦ βαρελιοῦ ἢ ἀπὸ τὸν πάτο
 σβῆσε κι ὅχι ἀπὸ τὴν μέση του. Τὶ τίποτ' ἀν δὲ μνήσκει,
 ἡ οἰκονομία 'νε ἀνώφελη. Καὶ τὸ συφωνημένο
 δόσει μιστὸ στὸ φύλο σου. Μαρτύροι ἀς μὴ σοῦ λείπουν
 κι ἀκόμα μὲ τ' ἀδέρφι σου σὰν παιᾶνεις γιατὶ ἔξισουν
 ἡ καλὴ πίστη κι ἡ κακὴ ζημιάζουν τοὺς ἀνθρώπους.
 Γυναῖκα ποῦ τὴ γύμνια της στολίζει, μὴ σὲ σύρει
 μὲ φλύαρα γλυκόλογα, ψάχνοντάς σου τὸ σπίτι.
 Ἀπὸ γυναῖκα ἀν φυλαχτεῖς, φυλάγεσαι ἀπὸ κλέφτη.
 Τοῦ πατρικοῦ του δ' μονογιὸς ἀς εἶνε παραστάτης,
 κι ἄμποτες γέροντας κι αὐτὸς ν' ἀφήκει γιὸς ὡς πεθάνει.
 Ἐτσι τὰ πλούτη γίνουνται στὶς κατοικιὲς περίσσια.
 Τὶ τῶν πολλῶν τὰ πάσκητα φέρονταν μεγάλα κέρδη,
 κι ἀν θέλεις πλούτη, στὴ δουλιὰ δουλιὰ πρόσθετε νέα.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ